

מהתיקנה הדף היומי

בס"ד | פנינים מתוך שיעורי הדף היומי של הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי שליט"א

במה עסק מרן שר התורה בליל ראש השנה בשעה מאוחרת

איך אפשר לא להיות שמח

בחור אחד מתלמידי סלבודקה בבני ברק, שמגיל צעיר היה מבקש גדול, זכה להיות מקורב אצל מרן פאר הדור החזון איש זצוק"ל. אחרי חג הסוכות, כשחזר מביתו בירושלים לשיבה, הוא נכנס למרן החזון איש. פנה אליו החזון איש במתיקות, ושאל אותו: "האם היית שמח בחג?". הבחור לא ידע מה לענות. שם החזון איש את ידיו על כתפיו של הבחור, ואמר לו: "וכי איך אפשר שלא להיות שמח, כשאומרים ביום טוב **אתה בחרתנו מכל העמים?**"...

הסיפור הזה נותן לנו אספקלריא, עם איזה מטענים מלאים מהי"ט אנו נושאים לימי החול.

שנוכח להגיע למה שדוד המלך נעים זמירות ישראל אומר בתהילים: "ואני קרבת אלקים לי טוב". והכוונה היא כמו שאמר חז"ל 'אין טוב אלא תורה', איך זוכים להיות מקורב לבורא עולם? רק דרך התורה, שהיא נקראת טוב. **ואני קרבת אלקים - לי טוב.**

(מתוך הפתיחה לשיעור, כ"ה תשרי תשע"ה, יבמות דף ט"ז במחזור הקדמם)

מתי מקבלים טעם במסכת יבמות

רבי דוד"ל פרנקל זצ"ל היה יהודי מאוד מיוחד. בספר 'זכרון לוד' מסופר כך: בראש השנה שנת תש"כ היה ר' דוד"ל בירושלים, כי רבינו הבריסקער רב שכב לא עליכם על ערש דוי, בחולו האחרון שלו, ור' דוד שהיה גר בבני ברק, רצה להיות קרוב לבריסקער רב.

בליל ראש השנה הלך ר' דוד"ל פרנקל אל מרן שר התורה הטייבינער רב זצוק"ל להתברך ממנו בברכת שנה טובה. השעה הייתה מאוחרת, ור' דוד היסט, הוא חשב לפק בשעה כזו. נעמד ר' דוד אחורי הדלת וניסה לשמוע אם יש רש כל שהוא בתוך הבית, ואכן הוא שמע קול דיבור. דפק ר' דוד ונכנס, והנה הוא רואה את מרן הטייבינער רב יושב ויגע בתורה במסכת יבמות עם חתנו הגאון רבי ברוך שמעון שניאורסון זצוק"ל לימים ראש ישיבת טייבין. פתח ר' דוד והתנצל על שהגיע בשעה כה מאוחרת. אמר לו הגר"ט: מה יש לך להתנצל? השוער שלי עדיין לפני קידושי!

יתכן שמרן שר התורה רצה ללמוד בערב ראש השנה דוקא את מסכת יבמות, כדי לעורר רחמים על כלל ישראל. הרי חז"ל ניסו לתקן לבנות ישראל שחס ושולם לא ישארו עגונות, כדי שלא ישארו בצער, כך שבורא עולם ירחם עלינו ויגולל עלינו את מידת הרחמים בשנה טובה ומתוקה.

נספר עוד סיפור דומה בענין לימוד מסכת יבמות החביבה. מרן הגאון רבי צבי פסח פראנקל זצוק"ל רבה של ירושלים היה ידוע כמתמיד גדול היגע בתורה. שעות על גבי שעות הוא ישב עם החברותא הגאון רבי מיכל טיקוצ'נסקי זצ"ל, בבית הכנסת חורבת רבי יהודה החסיד. פעם לאחר שהם סיימו ללמוד שבעים פעם את מסכת יבמות, הציע ר' מיכל לעבור ללמוד מסכת אחרת. אמר לו רבי צבי פסח: בדיק עכשיו שהתחלנו לקבל טעם במסכת יבמות, אתה רוצה לעבור למסכת אחרת? וכך הם המשיכו ללמוד מסכת יבמות, עד שהם סיימו מאה פעמים יבמות. ורק אז הואילו לעבור למסכת אחרת...

(מתוך הפתיחה לשיעור, ז' אדר ב', יבמות דף ג')

הברכה השרויה בדברי חכמים

בדף היומי (יבמות כ' ע"א) למדנו: "אמר אביי, מצוה לשמוע דברי חכמים". נספר על כך סיפור מרטיט ממרן שר התורה רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל. בשולחן ערוך (סימן תצ"ג) מובא שבימי ספירת העומר נוהגים שלא להסתפר. ובמשנה ברורה (שם ס"ק ד') מביא כי "אם נסתפר בימי העומר היו נוהגין לקנסו ולהענישו".

מעשה בחבור מבוגר באחת הישיבות המפורסמות, בחור בן 38, שעשה את כל הסגולות להתארס, ולצערונו הוא לא זכה למצוא שידוך ולבנות את ביתו. השנים עשו את שלהן, ושערו התחיל להלבין. הבחור ניסה כמה שיותר לגלח את הראש ואת הזקן, כדי שלא יראה מבוגר מדי.

בתוך ימי ספירת העומר הוצע לו איזה שידוך, שדובר בו כבר בעבר ויד מהפרק. השדכן שהציע שוב את השידוך, הזהיר אותו: "יש לך בוקן שערות לבנות, אם תבוא לפגישה כשאינך מגולח, בטוח שההצעה תרד מהפרק".

הבחור שהיה ירא שמים, עלה למעונו של שר התורה רבינו רבי חיים קנייבסקי זצוק"ל, וביקש לקבל היתר לגלח את הזקן בימי ספירת העומר לצורך שידוך. רבינו ישב והקשיב, שמע את כל הסיפור, והכריע: "אין מקום להתיר את גילוח הזקן. אם תשמור על ההלכה, תתארס בקרוב!".

ואכן הבחור החליט לבטוח בקב"ה, לקיים בפועל את הפסוק 'והבוטח בה' חסד יסובבנהו', וניגש לשידוך בלא להתגלח כלל. אחרי שבוע חזר אותו בחור לרבינו שר התורה, לבשר לו שהוא התארס בשעה טובה ומוצלחת, עם אותה בחורה שעליה אמר לו השדכן שעם הזקן של ימי הספירה בטוח שהשידוך ירד...

כמה ברכה נשפעת כששומעים לדברי חכמים.

(מתוך הפתיחה לשיעור, כ"ד אדר ב', יבמות דף כ')

הרעיון של הרבי מגור זצוק"ל לאברכים מצויינים

השבוע נלמד בדף היומי (יבמות דף ט"ב ע"ב): "אמר רבי תנחום אמר רבי חנינאי, כל אדם שאין לו אשה - שרוי בלא שמחה... במערבא אמרי... בלא תורה, דכתבי (איוב ו, יג) האם אין עֲזָרְתִי בִּי וְתִשָּׂה נְדָחָה מִמֶּנִּי". מסביר רש"י: "האם אין עזרתי בי - אשתי, דכתבי (בראשית ב) עזר כנגדו, מיד תושיה נדחה ממני, שצריך לעסוק בצרכי ביתו ותלמודו משתכח".

מרן הרבי הלב שמחה זצוק"ל אמר פעם לפני שנות הנהגתו, כי הוא מאוד רוצה להקים כולל שבו ילמדו אברכים מצויינים במקום רחוק, שם יהיו האברכים במשך כל ימות השבוע ויעסקו בתורה, ויקבלו על כך סכום גדול לפרנסתם, כך שיהיו פנויים לגדול בתורה. וכראיה הביא הרבי זצ"ל את דברי רש"י הנ"ל, שמהם אנו לומדים שכשאדם צריך לעסוק בצרכי ביתו תלמודו משתכח ממנו.

וכך אמר אז הרבי: האברכים היום אינם יכולים לגדול בתורה כמו שצריך, מדוע? כי הם צריכים לעזר בגידול הילדים, ומדוע? כי עקרת הבית צריכה להביא פרנסה הביתה שהיא אי אפשר לחיות ממשכורתו של האברך. ולכן אם ניתן להם משכורת מכובדת הכל יחזור למקומו, היא תוכל לטפל בילדים, והוא יוכל לשבת ולהגות בתורה כאוות נפשו...

יומא דהילולא קדישא

ליומא דהילולא של הרה"ק רבי דוד מטאלנא זצוק"ל, בן הרה"ק רבי מרדכי המגיד מטשערנוביל זצוק"ל, נלב"ע ביום שבת קודש י' אייר תרמ"ב.

סיפור מדהים סיפר כ"ק אדמו"ר מטאלנא שליט"א בשם החסיד הישישי ר' גרשון שוורץ ז"ל שהיה מסתופף בילדותו אצל הרה"ק רבי דוד מטאלנא זצוק"ל.

בילדותו נסע פעם ר' גרשון עם אביו לטאלנא לשבת קודש, ובאותה שבת באמע קריאת התורה נתגלה חשש פסול בספר התורה. מיד קראו לרב של בית המדרש, והוא פסק כי אכן האות מחוקה מעט ויש להוציא ספר תורה אחר. מששמע זאת הרה"ק מטאלנא קרא מיד לרב ואמר לו שיש לו ענין לקרוא דווקא בספר תורה זה, ולכן הוא מבקש אם הרב יכול למצוא צד היתר להכשיר את הספר. הרב הביט שוב באות המחוקה ולא מצא היתר, אך לא רצה לצער את הצדיק, ולכן עמד נבוך כמה רגעים. נענה הרה"ק מטאלנא: הרי אפשר לקרוא לילד ולבקש ממנו לקרוא את המילה ולפי זה לפסוק את הדין. הרב הסכים, אך אמר מיד שאין סיכוי שהילד יוכל לקרוא את המילה כראוי.

הרה"ק רבי דוד"ל הסתובב לעבר הילדים, פנה לעבר גרשון הקטן, ורמז לו לבוא אל הבימה. גרשון הקטן שהיה אז בן שש, נבהל ולא הבין מה רוצה ממנו הרבי, כשמשביב עומדים זקנים ורבנים, וכל הקהל עומד ומסתכל. אך הוא הלך ונעלה אל הבימה. התכופף אליו הרבי ואמר לו בלשון רכה: גרשון מיין קינד, האם אתה כבר יודע לקרוא? הילד עוד לא הספיק להחליט מה לענות, ותיכף העמידו אותו על כסא ליד ספר התורה, והרב נטל את ידית הכסף והצביע על המילה.

מיד קרא הילד את המילה, והמשיך לקרוא את כל הפסוק. כששמע זאת הרבי זצוק"ל, חיך אליו ועם צביטה בלחיו אמר לו: "גרשון, מיין זיס קינד, פונקט אזוי ווי דו האסט מיר געגעבן א פארגענוגען און נחת רוח, דארף איך דיר צוריק צאלען מיט א ברכה, אז דו אלסט האבען א גוט געזונטען לעבען און אריכות ימים" - גרשון, בני המתוק, כשם שאתה הסבת לי תענוג ונחת רוח, צריך אני לשלם לך כגמולך בברכה שיהיו לך חיים טובים, מתוך בריאות ואריכות ימים].

כמובן שברכת הצדיק התקיימה במלואה מעל ומעבר למקובל, ר' גרשון זכה לאריכות ימים מופלגת, וכל חייו לא חלה בשום מחלה, ונפטר לבית עולמו בגיל מאה ואחת עשרה בשנת תשד"מ.

במסכת מועד קטן דף י"ז למדנו: "אם דומה הרב למלאך ה' יבקשו תורה מפיו". ולכאורה צריך להבין מה הלשון "מפיו"?

רק חשבתי בחמלת ה' עלי ובסיעתא דשמיא, הגמרא אומרת במסכת יבמות (סוף דף צ"ז): "דאמר רב יהודה אמר רב, מאי דכתיב באגורה באהלך עולמים, וכי אפשר לו לאדם לגור בשני עולמים? אלא אמר דוד לפני הקב"ה, רבונו של עולם יהי רצון שיאמר דבר שמועה מפי בעולם הזה, דאמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי, כל תלמידי חכם שאומרים דבר שמועה מפיו בעולם הזה שפתיו דובבות בקבר". אומר רש"י: "שיהיו שפתי נעות בקבר כאילו אני חי".

אם כך מובן היטב הלשון "יבקשו תורה מפיו", הכוונה גם בעולם הזה, וגם כשהרבי הוא כבר בעולם האמת.

אבל חשבתי עוד הוספה. "יבקשו תורה מפיו", שיזכרו באיזה להט, באיזה ברען, באיזה אש להבה, אמר הרבי את הדברי תורה. וזה הכוונה "יבקשו תורה מפיו", כלומר לא רק את תוכן הדברים שהרבי אמר, את זה אפשר לקרוא בליקוטים הנדפסים לאחר מכן, אלא לזכור באיזה ברען, באיזה יראת שמים, באיזה קדושה נאמרו דברי התורה, באיזה קדושה הרבי הוציא ברכה מפיו, באיזה קדושה הוא התפלל וכו'.

בצילם של גדולי ישראל שליט"א

ההתרגשות היתה בשיאה, כשהתקרבי בקטמון, לשיבה הקדושה ערלוי. כמה קדושה, כמה תורה, כמה יראת שמים ספוג במקום הקדוש הזה. עוד לפני שזכיתי להיכנס לקדוש פנימה, להוד כ"ק מרן הרבי מערלוי שליט"א, היתה לי שיחה ממושכת עם הגבאי המסור, נאמן ביתו של הרבי הקדוש מרן האמרי סופר מערלוי זצוק"ל, ויבדל לחיים טובים וארוכים מרן הרבי שליט"א, הרב יצחק אייזיק ראב.

הוא מספר לי בהתרגשות על זקנו ז"ל, שעזר לרבי הקדוש זצוק"ל להבריח ספרים בזמן המלחמה, מערלוי בהונגריה לישראל. והוא כרך כמה שיותר ספרים ביחד, כדי לעמוד במכסה של הספרים שהתירו אז לקחת לארץ ישראל.

הגבאי החביב הרב משה שפיצר הראה לי שני ספרים מאוגדים יחד, קדושת לוי ונועם אלימלך. והוא שואל אותי: ראית פעם כזה דבר?...

אם לא הייתי מוקף באנשים מסביבי, היו עיני מזילות דמעות התרגשות. לחשוב ולהתבונן כמה קשיים עבר מרן הרבי מערלוי זצוק"ל, מאז שניצל ועלה לארץ הקודש. כשבאים היום לשיבת ערלוי, רואים מול העיניים חצר מלוכה. אבל כמה דמים תרתי משמע, השקיע רבינו האמרי סופר בשביל הפירות המתוקים האלה.

הרבי שליט"א נכנס לתפילת ערבית עם הבחורים בישיבה גדולה, וכשהסתיימה התפילה, הבחין בי הרבי שליט"א, קיבל אותי בשמחה, והזמין אותי אל הקודש פנימה. השיחה עם הרבי תלווה אותי לכל החיים. הרבי הודה לי, ושיבח מאוד את הספר 'מתיקות הדף היומי'. הרבי דיבר איתי על חידושי תורה בכל התורה כולה, ממש מעיין המתגבר בתורה. הרבי ציטט לי בעל פה, לשונות מחז"ל בש"ס. זה היה מרפסין איגרא.

תוך כדי דפדוף בספר החדש 'מתיקות הדף היומי', ראה הרבי בתחילת הספר את תמונתו של אבי מורי הצדיק רבי שמואל צבי זצ"ל. והרבי אומר לי, שהחזרתי אותו 40 שנה אחורה. ואז הרבי מספר לי סיפור נורא.

"אביך הצדיק רבי שמואל צבי היה ראש כולל סוכטשוב, והיה לו קרוב משפחה בלונדון שהיה לוקח אותו לגבירים, עבור כולל סוכטשוב. פעם סיפר לו אביך זצ"ל, על יהודי ישיש בשם ר' דוד אורן, המתגורר במושב זקנים בבני ברק, שזכה לינוק ולראות את מרן שר התורה הרבי הקדוש מרן האבני נזר מסוכטשוב זצוק"ל, ואף ידע לחזור על חידוש ששמע מפה קדשו של מרן שר התורה על הגמרא בפסחים דף ד'.

מרן האבני נזר למד בשיעורו את הגמרא בפסחים, וכך מספרת שם הגמרא: "הוא דאמר דונו דיני", בכל מקרה בויכוח הוא היה אומר "דונו דיני", הוא לא היה מסכים עם שום אדם אלא על פי דין, "אמר, שמע מינה מרן קאתי", כנראה שהוא בא משבט דן, "דכתיב דן ידיו עמו כאחד שבטי ישראל". ובהמשך מספרת הגמרא סיפור דומה: "ההוא דהוה קאזיל ואמר אכין ימא אסיני ביראתא", תמיד הוא היה אומר, על חוף הים אקבע את ארמוני, אם היה לי כסף לבנות ארמון הייתי בונה אותו רק על חוף הים. "בדקו ואשכחו דמזבולון קאתי, דכתיב זבולון לחוף ימים ישכון".

באמצע השיעור שאל בחור את האבני נזר: למה על זבולון כתוב "בדקו ואשכחו דמזבולון קאתי", ולמה אצל דן לא כתוב שבדקו? מיד ביקש ממנו הרבי האבני נזר, שיואל להביא לו מהארון את ספר שופטים. הבחור הוציא את הספר והביא לרבי, והרבי מצטט את הפסוק הנאמר בשירת דבורה, (שופטים ה' ז'): "אָשֶׁר יָשַׁב לְחוּף יַמִּים וְעַל מַפְרָצָיו יִשְׁכֹּן". לפי זה יוצא ששני שבטים ישבו על חוף הים, גם זבולון וגם אשר, לכן היו צריכים לבדוק האם הוא משבט אשר או משבט זבולון.

כשמע אבא זצ"ל את החידוש, רץ למרן פאר הדור החזון איש זצוק"ל, להגיד לו את הוורט ששמע כעת משמו של מרן האבני נזר. כשמע זאת מרן החזון איש, הוציא עט, וכתב כך בגליון הגמרא שלו: "שמעתי תורת אמת, עיני שופטים".

כשסיים מרן הרבי מערלוי שליט"א את הסיפור, שאל אותי, אם אני יודע איפה נמצא היום הש"ס של מרן החזון איש, כי ברצונו לראות את זה בפנים". אמרתי לרבי שאני אשתדל לברר. ואכן התחלתי לברר, וכבר הגעתי לאיזה כיוון.

לאחר מכן התעניין הרבי כמה עלה לי להוציא את הספר, והירים תרומה נכבדה לספר, כשהוא מזהיר אותי לא להוציא את חלק ב', לפני ששילמתי את כל החובות ואת כל ההוצאות של חלק א'...

אצרך ברכת הדיוט לרבי שליט"א, שיאריך ימים על ממלכתו מתוך בריות גופא ונהורא מעליא עוד רבות בשנים. אמן.

(מתוך הפתיחה לשיעור, כ"ה אדר ב', יבמות דף כ"א)

כ"ק מרן הרבי מערלוי שליט"א
מעיין בספר החדש מתיקות הדף היומי

מקולמוסם של הקוראים

כבוד ידיד נפשי, מזכה הרבים הגדול, הרב החסיד והעניו, הגאון המפורסם רבי אברהם ישעיהו שליט"א,

אחדשה"ט באבהה רבה ואהבת עולם,

ברצוני להביע אל כת"ר שליט"א את תחושת הנפש והתפעמות הרוח, לא בפעם הראשונה ולא בפעם האחרונה א"ה ובל"ג, מהגליון הנפלא שאתם מוציאים תחת ידכם מדי שבת בשבתו, דבר נאה ומתוקן, שמתקבל באהדה רבה בכל תפוצות ישראל, ואף בכל המגזרים, העדות והקהילות, וביודעי ובמכירי קאמינא.

והנגלות לנו שזוכה גליון ה'מתיקות' לעלות על שלחן מלכים, וכמאמר חז"ל (גיטין סב.) 'דַּרְבְּנָן אֵיקְרוּ מַלְכִים' [ובמאמר המוסגר: הלשון 'מָאן מַלְכִי - רַבָּנָן' אינה מופיעה בש"ס, אלא במהרש"א על ברכות ד. בח"א שם, וכן בב"א או"ח סי' א. וש לשון דומה לזו בגמ' נדרים (כ): 'מָאן מַלְאֲכֵי הַשָּׁרֵת - רַבָּנָן']. ומחזה משובב נפש היה לראות את תמונתו של מרן שר התורה והיראה

מאוצרות הפרשה

והוא אשה בבתוליה יקח (כא, יג). וכתב בבעל הטורים: "והוא" עולה י"ח, רמז שבן שמונה עשרה שנה לחופה.

הרבי הקדוש רבי שלמה מבאבוב זצוק"ל חזר פעם על רמז זה באזני בחור אחד, והוסיף שגם הראשי תיבות של 'ישועתי א'בטח ולא א'פחד גם כן עולה בגימטריה י"ח, לרמז שגם אם כבר עברו שמונה עשרה שנים צריך לבטוח בה' ולא לפחד כלל.

הגרש"ח קניבסקי זצוק"ל מעיין בגליון זמן ממושך, וקורא אותו מתחילתו לסופו - כך מדי שבוע, חוק בל יעבור ...

והרי זה מבהיל את הרעיון ומעורר קנאת סופרים, שעל אף 'חובותיו' העצומים וניצול כל רגע בחייו לעמל התורה בשקידה והתמדה, היה מקדיש כמה ורגעים בקביעות ובעקביות ליהנות מדברי תורתו של כבודו שיבלחט"א, מה שכלל הידוע לא זכו רבים וטובים!

אשריכם שזכיתם לכך.

ומעניין לענין באותו ענין: הנני מצפה בכליון עיניים לספר ה'מתוק' אשר בו נתקצו ונכרכו הגליונות למען יעמדו ימים רבים, בברכתו ובעידודו של מרן שר התורה והיראה זצוק"ל, שחזיק ידכם בכל מפעלותיכם, הן בדברים שבכתב והן בדברים שבעל פה, המאהיבים וממתיקים את התורה ללומדיה, ובחדי יהיו בני האדם מתלהטים להביא ברכה אל ביתם עם הספר המיוחד הזה, שיעשיר את אוצר הספרים היהודי לדורותיו ויחמם את לבבות קוראיו 'ללמוד וללמד, לשמור ולעשות' (אבות ד, ה).

הכ"ח ביקרא דאורייתא ועמליה, בתקווה, תפילה וברכה לבשורות טובות, ישועות ונחמות.

אלנתן אלוני

נקודה
למחשבה:

כל הנבראים הולכים כפופים ופניהם למטה, ורק האדם הולך בקומה זקופה, מפני שהוא מלך הנמצאים, לפיכך כולם כפופים לפניו כעבד לפני המלך (המהר"ל מפראג).

לשמיעת שיעורי הרה"ג אברהם ישעיהו קובלסקי בקול הלשון חייג: 073-295-1340 | לקבלת העלון בדוא"ל: a0548470661@gmail.com

להרצאות | לשיעורים | להנצחות | לתגובות | לתרומות, ולכל ענין אחר בנוגע לגליון: 054-847-0661